

LEZOKO UDALA -AYUNTAMIENTO DE LEZO

2021-2024 URTEKO EKITALDIETAKO SARRERA EKONOMIKOEN AZTERLANA

2025eko EKAINA Betean

Lezoko Udala

AURKIBIDEA	
SARRERA	4
HELBURUAK	5
LEZOKO BILAKAERA.....	5
FINANTZA ADIERAZLEAK.....	7
ZERGAK	11
1 KAPITULUA: ZUZENeko ZERGAK.....	11
HIRI-ONDASUN HIGIEZINEN GAINEKO ZERGA (OHZ).....	11
TRAKZIO MEKANIKOKO IBILIGAILUEN GAINEKO ZERGA	13
HIRI-LURREN BALIO-GEHIKUNTZA	14
JARDUERA EKONOMIKOEN GAINEKO ZERGA	15
PROPOSAMENAK	16
2 KAPITULUA: ZEHARKAKO ZERGAK	17
ERAIKUNTZA, INSTALAZIO ETA OBREN GAINEKO ZERGA.....	17
PROPOSAMENAK	19
TASAK	19
HIRI-HONDAKIN SOLIDOEN BILKETA.....	19
URAREN UDAL HORNIDURA ETA AZPIEGITUREN KANONA	21
ESTOLDERIA-ZERBITZUA	22
ESPAZIO PUBLIKOAREN OKUPAZIOA.....	24
PROPOSAMENAK	24
ZERGA ETA TASA BERRIAK.....	25
EZAUGARRI BREZIKO HIGIEZINEN ZERGA (EBOH).....	25
ITXITAKO EKITALDIAK	26
ZERGAK	26
TASAK	27
BESTELAKO DIRU SARRERAK.....	27

SARRERA

Txosten honen helburua Lezoko Udalaren 2021-2024 epealdiko kudeaketa aztertzea da, bere bilakaera aztertzeko, diru-bilketan hobekuntza-aukerak antzemateko eta aurrekontu-plangintza errealistagoa eta udalerrriaren behar ekonomikoetara egokitua lortzeko.

		2024	2023	2022	2021
Lezo	Diru-Sarrerak	10.686.832	10.732.638	10.234.051	10.089.936
	Gastuak	10.826.666	9.867.113	10.181.027	9.116.544
	Emitza	-139.834	865.525	53.024	973.392
DEBA	Diru-Sarrerak	9.861.761	9.700.821	9.240.131	10.156.550
	Gastuak	10.209.990	10.226.072	9.809.015	8.994.814
	Emitza	-348.229	-525.251	-568.884	1.161.736
Lazkao	Diru-Sarrerak	ez daude daturik	9.542.909	9.349.694	8.882.521
	Gastuak	ez daude daturik	11.014.026	7.666.353	7.652.197
	Emitza	-	-1.471.117	1.683.341	1.230.324
Mutriku	Diru-Sarrerak	ez daude daturik	9.569.985	7.691.923	8.054.447
	Gastuak	ez daude daturik	10.420.135	7.341.662	7.488.587
	Emitza	-	-850.150	350.261	565.860
Orio	Diru-Sarrerak	11.250.234	10.985.352	9.886.012	9.338.895
	Gastuak	11.672.976	11.311.932	10.664.626	8.546.267
	Emitza	-422.742	-326.580	-778.614	792.628
Urniet	Diru-Sarrerak	ez daude daturik	11.853.955	10.979.743	11.767.315
	Gastuak	ez daude daturik	11.842.303	12.250.664	12.852.748
	Emitza	-	11.652	-1.270.921	-1.085.433
Usurbil	Diru-Sarrerak	16.145.702	12.818.751	12.682.183	13.266.598
	Gastuak	12.838.635	13.511.927	12.875.446	11.075.274
	Emitza	3.307.067	-693.176	-193.263	2.191.324
Villabona	Diru-Sarrerak	7.751.495	7.694.426	7.484.026	7.869.139
	Gastuak	7.565.843	8.115.277	6.686.486	6.662.137
	Emitza	185.652	-420.851	797.540	1.207.002

Lan hau 2020-2025 aldiko likidazioen eta azken aurrekontuaren datuetan oinarrituta dago, goiko taulan ageri diren udalen bilakaera aztertu ahal izateko. Udal horiek hautatu dira Lezoko Udalarekin antzeko ezaugarriak dituzten udalekiko konparazioak egin ahal izateko, hala nola aurrekontuak, kokapena eta biztanleria.

Azterketa bi bloketan egituratzen da: diru-sarrerak eta gastuak. Lehen zatian, Lezoko egoera ekonomiko-finantzarioaren ikuspegi orokorra eskaintzen da.

Ondoren, diru-sarreraren azterketan sakontzen da, eta lehen hiru kapituluetan zentratzen da, atalaren barruan duten garrantzi erlatiboagatik. Urteetan zehar izandako portaera aztertuko da, eta epe ertainean aplikatu litezkeen hobekuntza-arloak eta estrategiak identifikatuko dira.

Bigarren zatian, gastuen atala jorratzen da, balizko diru-ihesak hauteman ahal izateko eta, horrela, udala gastu publikoari eustera eta aurrekontu-jasangarritasuna lortzera bideratu ahal izateko.

HELBURUAK

Txosten honen helburu nagusia da Lezoko Udalaren finantza-egoeraren azterketa zehatza eta konparatua egitea, haren egungo egoera ebaluatzeke eta egon daitezkeen hobekuntza-tarteak hauteman ahal izateko. Egiturazko desoreka eta aurrekontu-iraunkortasunean zailtasunak dituen testuinguru batean, azterlan honek jardueraildoak identifikatu nahi ditu, bai diru-sarrera propioak bai gastuak indartzeko, udalerriaren egonkortasunerako funtsezko tresna gisa.

Horretarako, lehenik eta behin, udalerriko zerga nagusien azterketa zehatza egingo da, eta horien bilakaera eta errendimendu erlatiboa aztertuko dira, antzeko beste udal batzuekin alderatuta.

Jarraian, gastuaren egiturari buruzko azterketa bat egingo da aztertutako aldian, eta, era berean, antzeko udalerrien portaerarekin alderatuko da.

Ikuspegi bikoitz horri esker, Lezoko Udalaren egoera ekonomikoa behar bezala testuinguruan kokatu ahal izango da, eta hobetzeko proposamenak egin ahal izango dira, epe ertain eta luzera finantza-egonkortasuna ziurtatzeko.

Txostena egin ahal izateko datuak iturri hauetatik lortu dira:

- Gipuzkoako Foru Aldundiaren webgunea
- Eustat
- Ordenantza Fiskalak

LEZOKO BILAKAERA

Udala behar bezala aztertu ahal izateko, ezinbestekoa da azken ekitaldietan erregistratutako bilakaeraren ikuspegi orokor batetik abiatzea. Horri esker, datuak testuinguruan kokatu eta egiturazko joerak detekta daitezke. Horretarako, hurrengo tauletan, Lezoko Udalaren diru-sarreraren eta gastuen kapitulua ikus dezakegu, azken aurrekontuaren datuekin, eta urte horretan bertan egindako likidazioarekin konpara dezakegu, nola aldatu den ikusteko. Halaber, oinarrizko finantza-adierazle batzuk

KAPITULUA	2024		2023		2022		2021		2020	
	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA
1 - ZUZENEO ZERGAK	2.717.000	2.588.793	2.507.000	2.594.779	2.357.000	2.447.540	2.510.000	2.346.802	2.596.500	2.527.686
2 - ZEHARKAKO ZERGAK	170.000	115.718	100.000	354.910	150.000	705.642	400.000	162.479	150.000	94.704
3 - TASAK ETA BESTELAKO DIRU-SARRERAK	1.432.935	1.545.740	1.392.300	1.528.446	1.357.000	1.404.174	1.350.000	1.368.291	1.356.000	1.279.462
4 - TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	6.038.757	5.942.116	5.462.989	5.497.121	5.025.152	5.501.592	4.520.048	5.411.214	4.681.350	4.512.497
5 - ONDARE-SARRERAK	20.200	22.029	25.100	33.529	25.000	37.803	20.500	19.319	15.500	32.190
6 - INBERTSIO ERREALAK	0	0	625.000	674.297	400.000	0	0	36.855	0	9.611
7 - KAPITAL-TRANSFERENTZIAK	676.165	471.636	179.000	48.256	153.841	136.900	619.579	744.975	776.291	934.538
8 - FINANTZA-AKTIBOAK	2.945.442	800	2.002.487	1.300	2.519.381	400	2.427.968	0	1.682.439	528
DIRU-SARRERAK GUZTIRA	14.000.499	10.686.832	12.293.876	10.732.638	11.987.373	10.234.051	11.848.095	10.089.936	11.258.080	9.391.215

aztertzen dira, Lezoko udala oro har nola dagoen jakin ahal izateko.

Diru-sarreraren kapituluari dagozkion datuen azterketak erakusten du bilakaera nahiko egonkorra izan dela benetako bilketari dagokionez. Diru-sarrerak 9.391.215€-koak izan ziren 2020an, eta 10.686.832€-koak 2024an. Horrek esan nahi du igoera metatua % 13,8 baino ez dela izan bost urtean, hau da, % 3tik beherako urteko igoera.

Aurrekontuekin alderatuz gero, portaera hori agerikoa da. Horren adibide da 2024a, 14.000.499€-ko zenbatespena baitzegoen, diru-bilketa likidoa baino 3,3 milioi euro handiagoa. Behin eta berriz errepikatzen den desfase horrek diru-sarrerak zenbatesteko berrikusi beharra iradokitzen du.

KAPITULUA	2024		2023		2022		2021		2020	
	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA	AURREK.	LIKIDAZIOA
1 - LANGILE GASTUAK	4.327.000	4.134.279	4.231.742	3.849.138	3.829.100	3.754.328	3.500.650	3.500.615	2.596.500	3.255.944
2- ONDASUN ARUNT. ETA ZERBITZUAK	4.430.866	3.596.099	4.336.815	3.522.348	3.834.672	3.491.427	3.658.266	3.045.257	150.000	2.905.654
3- FINANTZA GASTUAK	7.000	6.672	1.500	0	2.000	238	24.322	5.509	1.356.000	7.389
4. TRASNFERENTZIAARRUNTAK	2.150.739	1.773.063	1.812.145	1.591.545	1.826.205	1.312.300	1.776.147	1.224.120	4.681.350	1.448.361
5 KREDITU GLOBALA	24.645	0	255.950	0	272.262	0	163.535	0	15.500	0
6- INBERTSIO ERREALAK	2.909.449	1.165.753	1.648.364	902.722	2.107.734	1.507.526	2.585.174	1.203.394	0	1.024.060
7- KAPITAL TRANSFERENTZIAK	0	0	6.000	0	100.000	100.000	0	0	776.291	17.561
8- FINANTZA AKTIBOAK	150.800	150.800	1.360	1.360	400	400	0	0	1.682.439	1.300
9 FINANTZA PASIBOAK	0	0	0	0	15.000	14.808	140.000	137.650	0	458.738
GASTUAK GUZTIRA	14.000.499	10.826.666	12.293.876	9.867.113	11.987.373	10.181.027	11.848.095	9.116.544	11.258.080	9.119.008

Gastuen kapituluari dagokionez, argi eta garbi ikusten da goranzko joera dagoela: 2022an 9.119.008€-koa izatetik 2022tik aurrera 10 milioiko zifra gainditzera igaro da,

eta 2024ko maximora iritsi da, 10.826.666€-rekin. Horrek esan nahi du % 18,8ko hazkunde metatua izan dela aztertutako urteetan.

Hazkunde iraunkor horrek, diru-sarreraren egonkortzearekin kontrastean, desoreka eragin du lehen aldiz 2024an, non gastuen likidazioak diru-sarrerena baino gehiago ekarri baitzuen. Langileria-gastuek eta ondasun arrunten gastuek dute pisurik handiena, eta, beraz, gastuaren % 70 baino gehiago mugatuta dago eta gastuetan maniobra zailtzen du.

FINANTZA ADIERAZLEAK

1. Aurrezki gordina

Aurrezki gordina toki-erakunde baten finantza-jasangarritasunaren funtsezko adierazlea da, gastu arruntak ordaindu ondoren diru-sarrera arruntekin soberakinak sortzeko duen gaitasuna islatzen baitu.

Aurrezki gordinaren bilakaera

URTEA	SARRERA ARRUNT.	GASTU ARRUNT.	AURREZKI GORD.
2020	8.446.539	7.617.348	829.191
2021	9.308.105	7.775.501	1.532.604
2022	10.096.751	8.558.293	1.538.458
2023	10.008.785	8.963.031	1.045.754
2024	10.214.396	9.510.113	704.283

Lezok emandako datuetatik abiatuta, ikus dezakegu balio positiboei eusten diela aztertutako 5 ekitaldietan, baina aldaketa-joera ikusten da 2021 2022etik, orduan markatu baitziren aurrezki gordina denaren datu maximoak, 1,5 milioi euroko aurrezkiarekin. Aitzitik, azken bi urteetan 500.000€ murriztu da aurrezki hori 2023an, eta 300.000€ 2024an. Horrek ohartarazten du epe ertainean oreka okertu egin daitekeela, batez ere gastuek azken urteetako hazkunde-erritmoari eusten badiote.

2. Aurrekontu-egonkortasunaren koefizientea

Aurrekontu-egonkortasunaren koefizientea funtsezko adierazlea da udal-erakunde baten finantza-iraunkortasuna baloratzeko. Koefiziente hori diru-sarrera ez-finantzarioen eta gastu ez-finantzarioen arteko aldearekin kalkulatzen da, diru-sarrera ez-finantzarioen gaineko ehunekoan adierazita. Helburuak egiturazko finantzaketa-gaitasuna islatzen du.

Aurrekontu-egonkortasunaren bilakaera:

URTEA	SARRERA EZ FINAN.	GASTU EZ FINAN.	AURRE. EGON. KOEf.
2020	9.390.688	8.658.969	7,79%
2021	10.089.935	8.978.895	11,01%
2022	10.233.651	10.165.819	0,66%
2023	10.731.338	9.865.753	8,07%
2024	10.686.032	10.675.866	0,10%

Lezoko datuen arabera, finantzaketa-gaitasun positiboa ikusten da aztertutako aldian zehar. Baliorik altuena 2021ean ageri da, baina azken urteetan (2022 eta 2024), marjina txikieneko joera argia erakusten du, apenas %0,66 eta %0,10. Bilakaera horrek ohartarazten du aurrekontu-erresilientzia egon daitekeela epe ertainean neurri zuzentzaileak hartzen ez badira.

3. Transferentziak

Transferentziak udalaren funtzionamendu-gastu arruntak finantzatzeko dira. Diru-sarrera arrunt guztiekiko duen pisu erlatiboari esker, erakundeak kanpoko baliabideekiko duen finantza-mendekotasunaren maila ebalua daiteke. Adierazle horrek neurri bat eskaintzen du Udalak bere baliabideekin bere beharrak zenbateraino betetzen dituen jakiteko, edo, aitzitik, beste administrazio batzuen finantzaketa-erabakiek Udalaren aurrekontu-iraunkortasuna baldintzatzen duten jakiteko.

Lezoko Udalaren finantza-mendekotasunaren bilakaera:

URTEA	TRANS. ARRUNT.	SARRERA ARRUNT.	FINAN. MENDE.
2020	4.512.497	8.446.539	53,42%
2021	5.411.214	9.308.105	58,13%
2022	5.501.592	10.096.751	54,49%
2023	5.497.121	10.008.785	54,92%
2024	5.942.116	10.214.396	58,17%

Aztertutako datuen arabera, udalak mendekotasun-maila handiagoa izan du azken urteetan, %53tik %58ra igo baita. Horrek esan nahi du diru-sarrera arruntan erdia baino gehiago direla, eta horrek mugatu egiten dituela finantza-autonomia eta aurrekontu-jarduerarako tartea, administrazioen arteko baliabideak banatzeko politikan aldaketak gertatzen direnean.

Kapital-transferentziek diru-sarrera ez-finantzarioetan duten garrantziaren bilakaera:

URTEA	KAP. TRANSF.	SARRERA EZ FINAN.	SARR. EZ FINAN. GAIN. %
2020	934.538	9.390.688	9,95%
2021	744.975	10.089.935	7,38%
2022	136.900	10.233.651	1,34%
2023	48.256	10.731.338	0,45%
2024	471.636	10.686.032	4,41%

Ikus daitekeenez, kapital-transferentziek Lezoko diru-sarrera ez-finantzario guztien gainean duten partaidetza erlatiboak gorabehera esanguratsuak izan ditu aztertutako aldietan.

Ikus daitekeenez, 2024an %9,95etik %4,41era jaitsi da, eta urtero jaitsi da 2023ra arte, baina 2024an handitu egin da. Datu horiek erakusten dute zaila dela kanpoko kapitala erakartzea proiektu berriak gauzatzeko, eta hori lotuta egon liteke kanpoko finantzaketa duten proiektuak gutxiago gauzatzearekin edo diruz lagundutako deialdietan parte-hartze txikiagoa izatearekin. Beraz, inbertsioetarako kanpo-finantzaketa erakartzeko estrategiak jarri beharko lirateke abian, inbertsioetako proiektuak gauzatzerakoan karga baliabide arruntetara murrizteko.

Bi kapituluak oro har aztertu ondoren, azterketa zehatzagoa egingo dugu. Lehenik eta behin, gastu eta diru-sarrera arruntak aztertuko ditugu, horiek baitira udalen oinarria egonkortasuna lortzeko. Jarraian, 2021-2024 aldiko diru-sarrera eta gastu arrunt nagusien bilakaeraren konparazioa aurkezten da.

Diru-sarreraren atalak goranzko joera txiki bat erakutsi du, baina ez da nahikoa gastuen hazkunde-erritmoa xurgatzeko. 2021etik 2024ra 934.136€-ko igoera metatua ikusten da, eta zuzeneko zergen bilakaera eskasa nabarmentzen da; izan ere, finantzaketa propioaren iturri nagusia izan arren, 200.000€ baino ez ditu igo aldi horretan.

Kontraste-gastuen kapituluak goranzko joera argia izan du, eta ia 1.950.000€ igo da 2021 eta 2024 artean, batez ere langileen gastuak eta ondasun arrunten hazkundeak bultzatuta.

Desoreka horrek emaitza okertu du, eta urteko superabita 2021ean 1.548.652€ izatetik 2024an 534.618€ baino ez izatera igaro da, hau da, aztertutako ekitaldietan % 65etik gorako beherakada izan da. Joera horri eutsiz gero, 2026ko ekitaldirako emaitza operatiboa negatiboa izango dela kalkulatu da, eta udalaren finantza-jasangarritasuna arriskuan jarriko du epe ertainean.

SARREREN KAPITULUA	2024	2023	2022	2021
1 - ZUZENeko ZERGAK	2.588.793	2.594.779	2.447.540	2.346.802
2 - ZEHARKAKO ZERGAK	115.718	354.910	705.642	162.479
3 - TASAK ETA BESTELAKO DIRU-SARRERAK	1.545.740	1.528.446	1.404.174	1.368.291
4 - TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	5.942.116	5.497.121	5.501.592	5.411.214
5 - ONDARE-SARRERAK	22.029	33.529	37.803	19.319
SARRERA ARRUNTAK GUZTIRA	10.216.420	10.010.808	10.098.773	9.310.126

GASTUEN KAPITULUA	2024	2023	2022	2021
1- PERTSONAL GASTUAK	4.134.279	3.849.138	3.754.328	3.500.615
2- GASTUAK ONDASUN ARRUNT ETA ZERGAK	3.596.099	3.522.348	3.491.427	3.045.257
3- FINANTZA GASTUAK	6.672	0	238	5.509
4- TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	1.773.063	1.591.545	1.312.300	1.224.120
5- KREDITU GLOBALA ETA BESTELAKO	0	0	0	0
GASTU ARRUNTAK GUZTIRA	9.512.137	8.965.054	8.560.316	7.777.521

EMAITZA	704.283	1.045.754	1.538.457	1.532.605
----------------	----------------	------------------	------------------	------------------

Azterketa zehatzago horrekin jarraituz, diru-sarrerren kapituluak aztertuko dira, zerga-arloan hobetzeko potentziala duten kapituluak identifikatzeko. Azterketa horren bidez, udala azken urteetan jasaten ari den joera kontrolatu nahi da; izan ere, joera horretan, gastu arruntek diru-sarrera arruntak gainditzen dituzte, eta zailtasun handiak jartzen ari dira udalaren epe laburreko egiturazko jasangarritasunean.

Irizpide horren arabera, aztertu beharreko lehen kapituluak transferentzia arruntak dira (4). Hala ere, kapitulu honen % 86 Gipuzkoako Foru Aldundiaren diru-sarrerak osatzen du, Udal Finantzaketarako Foru Funtsaren (UFFF) bidez. Diru-sarrera hori udalaz kanpoko da, eta araudiak arautzen du. Beraz, diru-sarrera handiagoa lortzeko era bakarra, ahalegin fiskal handiagoa eta biztanleko inbertsio handiagoa egitea izango litzateke, horregatik, hurrengo kapituluak funtsezkoak izango dira atal honetan diru-sarrera handiagoa lortzeko.

Pisu handieneko hurrengo kapituluak zuzeneko zergak (1) eta tasak eta bestelako diru-sarrerak (3) dira. Aurrekoan ez bezala, udalak kudea eta alda ditzake kapitulu horiek. Azken urteotan, erabaki politikoen ondorioz, ez dira handitu zerga- eta tasa-koefizienteak. Horregatik, antzeko ezaugarriak dituzten udalerriekin konparazio-azterketa bat egiten da txostenean, udalerrri bakoitzaren egoeraren irudi zehatza lortzeko eta bilketaren hazkunde iraunkorrera bideratutako hobekuntza-proposamenak planteatu ahal izateko.

ZERGAK

Atal honetan, lehenik eta behin, Udalaren aurrekontuko 1. eta 2. kapituluetan sartutako zergen azterketa egingo da. Horretarako, udalerrri bakoitzak bildutako urteko zenbatekoak eta zerga horiek ezartzean aplikatutako koefizienteak aztertuko dira, Lezoko Udala antzeko ezaugarriak dituzten beste udalerrri batzuekin alderatu ahal izateko.

1 KAPITULUA: ZUZENeko ZERGAK

Kapitulu honek jabetza, errenta eta jarduera ekonomikoa zuzenean zergapetzen ditu. Horien artean nabarmentzekoak dira Ondasun Higiezinaren gaineko Zerga (OHZ), Trakzio Mekanikoko Ibilgailuen gaineko Zerga (TMIZ) eta Ekonomia Jardueren gaineko Zerga (EJZ).

Diru-sarrera nahiko egonkorrak eta aurreikusteko modukoak dira, eta egoera ekonomikoarekiko mendekotasun txikia dute. Hori dela eta, finantza-jasangarritasunerako eta plangintza jasangarrirako tresna nagusia dira.

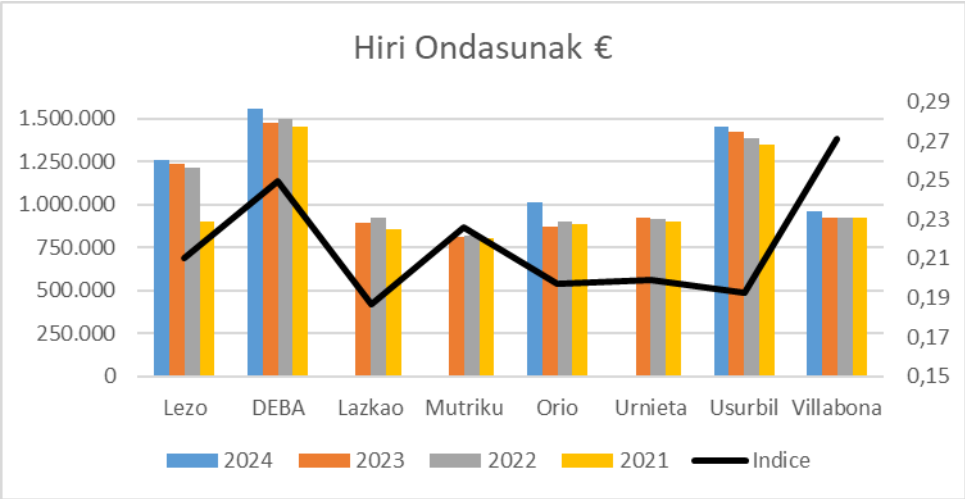
Kontzeptua	Deskribapena	2024		2023		2022		2021	
		Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.
112	Ondasun Higiezinak	1.267.978	-14.022	1.247.529	40.529	1.223.575	216.575	908.560	-298.440
113	Trakzio-ibilgailuen Mec. Zenbat.	620.589	15.589	589.103	-10.897	596.464	-3.536	602.970	-7.030
114	Hiri-lurren balio gehikuntza	127.308	-122.692	70.813	-29.187	47.005	-202.995	237.957	-22.043
130	EJZ	572.918	-7.082	687.335	87.335	580.496	80.496	597.314	164.314
282	EIOZ	115.718	-54.282	354.910	254.910	705.642	555.642	162.479	-237.521
TOTAL DE IMPUESTOS		2.704.510	-182.490	2.949.689	342.689	3.153.182	646.182	2.509.281	-400.719

2021etik 2024ra bitarteko ekitaldiak aztertuta, ikus dezakegu landa-izaerako ondasun higiezinaren gaineko zergaren pisuak oso pisu erlatibo txikia duela zergaren barruan, eta, beraz, ez dugu aztertuko.

HIRI-ONDASUN HIGIEZINEN GAINeko ZERGA (OHZ)

Zerga hau lortzeko, zerga-oinarriak aplikatu behar zaizkio ondasun higiezinaren katastro-balioari.

Zerga honen barruan, udal bakoitzak bildutako zenbateko osoa eta higiezin bakoitzari aplikatzen zaion indizea aztertu ditugu, Lezo gainerako udalekiko zer egoeratan dagoen ikusteko.

OHZ-k sortutako diru-bilketaren barruan, Lezoko Udala aztertutako udalen hirugarren postuan dago, eta 1.300.000€ inguruko diru-bilketa egin du 2024ko ekitaldian, bilketa hau zatituta dag: 64% hiri-zerga eta 36% industriaña. Datu honek adierazten du Deba eta Usurbilen atzetik bakarrik nabarmentzen dela.

Diru-bilketaren bilakaerak joera positibo iraunkorra erakusten du aztertutako ekitaldietan, eta alderdi positiboa da finantza-egonkortasunaren ikuspegitik. Hazkunde hau, gainera, ekitaldietan aplikatutako zerga-tasa (koefizientea) aldatu gabe gertatu da.

Hiri Ondasuna	Lezo	DEBA	Lazkao	Mutriku	Orio	Urnieta	Usurbil	Villabona
2024	0,21	0,26	0,19	0,23	0,20	0,20	0,20	0,27
2023	0,21	0,25	0,19	0,23	0,20	0,20	0,19	0,27
2022	0,21	0,25	0,19	0,23	0,19	0,20	0,19	0,27
2021	0,21	0,25	0,19	0,23	0,19	0,20	0,19	0,27
Batezbestekoa	0,21	0,25	0,19	0,23	0,20	0,20	0,19	0,27

Udal ezberdinen koefizienteen datuak aztertuz ikus dezakegu Lezo batez bestekoaren 0,1 azpitik bakarrik dagoela, horregatik zerga honetan egoera onean dagoela esan daiteke zerga honi aplikatutako koefizientea ukitu gabe bilketa handiagoa lortzen ari delako.

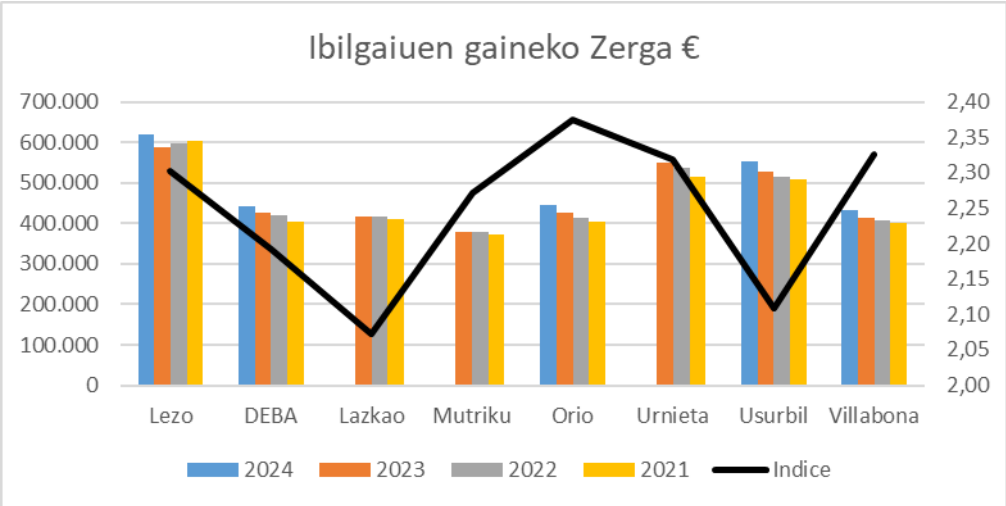
Hiri Ondasuna	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	1.275.000	1.261.122	27.680	-13.878
2023	1.200.000	1.240.871	57.217	40.871
2022	1.000.000	1.217.029	43.304	217.029
2021	1.200.000	902.144	34.671	-297.856

Lezoko kontuen azterketari dagokionez, bilakaera positiboa ikus dezakegu aurrekontuaren plangintzan, desbideratze partidaren murrizketa nabarmenarekin. Nabarmendu beharreko beste alderdi bat kobrantza-eskubidearen partidaren zenbatekoa da, zenbateko txiki bat bai da, eta horrek bilketaren kudeaketa eraginkorra

iradokitzen du. Honek agerian uzten du eraginkortasun handia dagoela bai plangintzan bai OHZ-ren diru-bilketan.

TRAKZIO MEKANIKOKO IBILIGAILUEN GAINEKO ZERGA

Zerga honek trakzio mekanikodun ibilgailuen titulartasuna zergapetzen du. Azterketa udalen arteko konparazioarekin egin ahal izateko, udal bakoitzaren urteko bilketa eta udal bakoitzak oinarrizko kuota igotzeko aplikatutako koefizientea erabili ditugu.

Ibilgailuen gaineko Zergari dagokionez, Lezo da beste udalekin alderatuta zerga gehien biltzen duen udala, eta batzuekin alderatuz 200.000€ baino gehiagoko aldea lortuz, Lazkao, Mutriku edo Villabona kasu. Alderdi esanguratsu bat 2024ko ekitaldian izandako joera-aldaketa da, 2021etik 2023ra bitartean pixkanaka behera egin ondoren. Errekuperazio honen joera-aldaketa interesgarria sortzen du, aztertutako udal bakar batek ere ez baitu aurreko ekitaldietan beheranzko bilakaerarik izan, egonkortasuna edo hazkunde iraunkorra baizik. Testuinguru horretan, aldaketa adierazle positiboa da udalaren etorkizunari begira.

TMIZ	Lezo	DEBA	Lazkao	Mutriku	Orio	Urnieta	Usurbil	Villabona
2024	2,35	2,26	2,14	2,31	2,45	2,38	2,18	2,38
2023	2,29	2,19	2,07	2,26	2,38	2,32	2,12	2,34
2022	2,29	2,17	2,07	2,26	2,34	2,32	2,08	2,30
2021	2,29	2,15	2,01	2,26	2,34	2,24	2,05	2,28
Batezbestekoa	2,30	2,19	2,07	2,27	2,38	2,32	2,11	2,33

Lezoko Udalaren joera aldaketa ulertu ahal izateko, neurri handi batean, koefizientearen igoeragatik azal daiteke, 2021etik 2023ra arte ez baitzen aldatu; izan ere, aurreko legedian zergen igoera saihestu nahi zuten, nahiz eta gastuen igoera orokorra izan arren. Doikuntza horri esker, udalerriek koefiziente horretan duten goranzko joera orokorrarekin bat etor daiteke partzialki. Zentzu honetan,

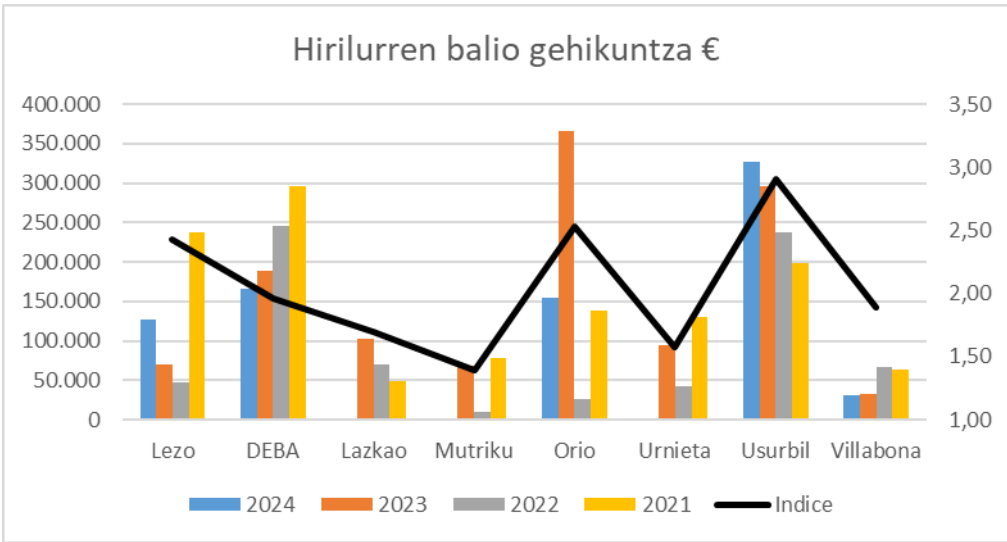
koefizientearen igoera kontrolatua aurreikusten da joerari jarraituz, beraz, Lezoko Udalak ildo horri jarraitu beharko lioke biltzeko ahalmena ez galtzeko.

TMIZ	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	605.000	620.589	32.252	15.589
2023	600.000	589.103	27.614	-10.897
2022	600.000	596.464	22.881	-3.536
2021	610.000	602.970	23.497	-7.030

Lezoko datuak bakarrik aztertuz gero, aurrekontuaren eta ekitaldiaren amaieran bildutako kopuruaren arteko desbideratzea zuzentzen joan dela ikus dezakegu, eta horrek hobekuntza dakar Udalarentzat plangintza egiteko orduan. Kobratzeke dauden kopuruak ez dira kopuru garrantzitsuak, baina joera aldatu ahal izateko herritarrek aparkatzeko txartela eskatu behar dutenean, zor guztiak likidatzera behartzen dituzten, neurri horrek zorren ordainketa maila handian eragiten ari dela adierazi digute.

HIRI-LURREN BALIO-GEHIKUNTZA

Zuzeneko zerga hori hiri-izaerako lursailek hartzen duten balio-gehikuntzaren gainekoa da. Gehikuntza hori agerikoa da jabetzaren eskualdaketa dela-eta, hau da salerosketa, jaraunspen, dohaintza edo beste titulu baten bidez, edo lursail horien gaineko jabaria mugatzen duten gozamen-eskubide errealak eratzearen edo eskualdatzearen ondorioz.

Diru-sarrera honen azterketaren barruan, udalen diru-sarrerak oso aldakorrak direla ikus dezakegu. Oriok, Debak eta Lezok, esaterako, gorabeherak izan dituzte, eta 250.000€ baino gehiago lortu dituzte urte batzuetan; beste batzuetan, ordea, ez dira 50.000€ baino gehiago izan. Hori zergaren aldakortasun handiagatik gertatzen da.

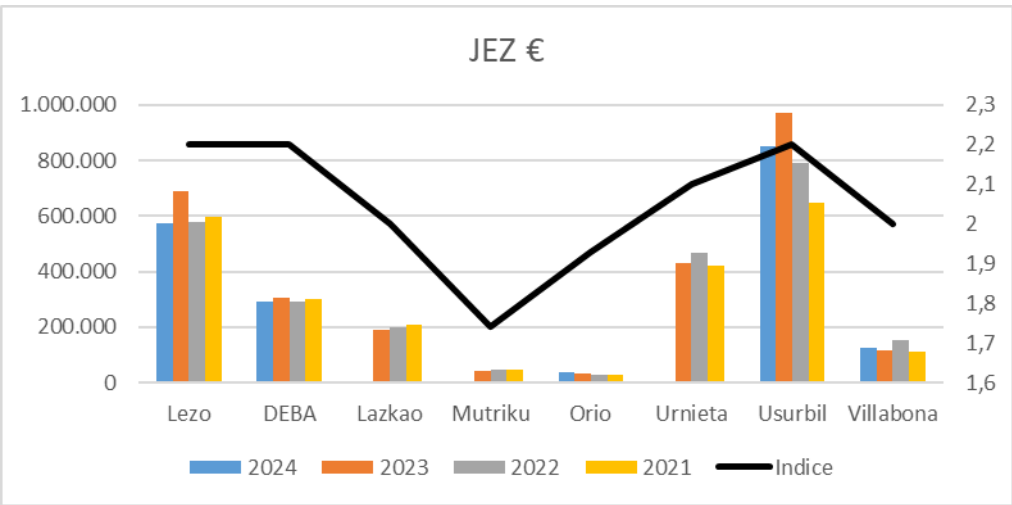
Udalak lurzoruak edo geldirik dituzten transakzioak aztertu hauek sustatu ahal izateko eta aurrera eramateko.

HLBG	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	250.000	127.308	16.300	-122.692
2023	100.000	70.813	8.192	-29.187
2022	250.000	47.005	5.859	-202.995
2021	260.000	237.957	28.366	-22.043

Lezoko datu partikularrak aztertuz, eskubideek aurrekontuarekiko duten desbideratzea nahiko handia da ekitaldi guztietan, eta guztietan negatiboa da, egoera hori lehengoratu egin beharko litzateke, neurrizko aurrekontua eginez. Kobratzeko dagoen partidaren zenbatekoak kontrolatuz joan dira, nahiz eta 2024an handitu egin den; horregatik, datozen urteetan partida horren bilakaera ikusi beharko lukete.

JARDUERA EKONOMIKOEN GAINEKO ZERGA

Zuzeneko zerga honek enpresa, lanbide edo arte izaerako jarduera ekonomikoak zergapetzen ditu. Azterketa hori egiteko, Udalaren Ordenantza Fiskalean ezarritako udal-koefiziente bakarra hartu da erreferentziazat.

Jarduera ekonomikoen gaineko zergaren barruan, ikus dezakegu Lezo dela zerga horren bidez bilketa handiena lortzen duen bigarren udala, Usurbilen atzetik. Azken hau oso urrun baitago gainerako udaletatik zerga honi dagokionez. Lezoren kasuan, 2023an bilketa oso handia lortu zuen, eta 2024rako berriz jaitsi da, eta gainera 2021ean baino maila baxuagoan.

JEZ	Lezo	DEBA	Lazkao	Mutriku	Orio	Urnieta	Usurbil	Villabona
2024	2,2	2,2	2	1,74	1,93	2,1	2,2	2
2023	2,2	2,2	2	1,74	1,93	2,1	2,2	2
2022	2,2	2,2	2	1,74	1,93	2,1	2,2	2
2021	2,2	2,2	2	1,74	1,93	2,1	2,2	2
Batezbestekoa	2,2	2,2	2	1,74	1,93	2,1	2,2	2

Jarduera Ekonomikoen gaineko Zergarako (EJZ) baimendutako gehieneko koefizientea 2,2 da. Gaur egun aztertutako hiru udalek zergapetzen dute, besteak beste Lezok. Horrek esan nahi du ez duela koefizientea handitzeko zerga-marjinarik. Horregatik, diru-bilketa handiagoa lortzeko, enpresa guztiak behar bezala hauteman beharko lirateke EJZn, eta Hirigintzak enpresek aitortutako elementuak berrikusi beharko lituzke, deklaraturako azalera, instalaturako potentziak eta kokapena, besteak beste, behar bezala islatuta dauden egiaztatzeko.

JEZ	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	580.000	572.918	212.462	-7.082
2023	600.000	687.335	224.672	87.335
2022	500.000	580.496	116.585	80.496
2021	433.000	597.314	103.044	164.314

Lezoko Udalaren datuak aztertuz gero, ikusi dezakegu aurrekontu-plangintza egokia egin dela, eta, honi esker, nahiko zehatz doitu direla behin betiko aurrekontuak eskubide onartu garbietara.

Hala ere, aurreikuspen egoki hori hutsaldu egiten da kobratzeko dauden eskubideen gorakada nabarmenaren ondorioz, 2024an 212.462€-ra iritsi baitzen, 2021ean erregistraturakoaren bikoitza baino gehiago. Horrek arrisku nabarmena dakar udal-diruzaintzarentzat, kontabilizatuta egon arren, bilketa ez baita eraginkorra izan. Bilketaren kudeaketa indartzeko neurriak hartu beharko lituzkete, ordaintzeko erraztasunak eskainiz, kobrantza areagotuz errekarquak edo berandutze-interesak aplikatuz eta zorraren antzinatasuna aztertuz, zorra kobratzeko benetako probabilitatea ikusteko.

PROPOSAMENAK

Zuzeneko zergei buruzko 1. kapituluaz aztertu ondoren, hainbat jardun-arlo identifikatu dira kapitulu honen bilketa-ahalmena optimizatzeko.

Ondasun higiezinaren gaineko zergaren barruan, ikus dezakegu Lezok hobetzeko tartea duela bilketan, eta, horretarako, koefiziente handiagoarekin zergapetu lezakete zerga, Deba eta Villabona bezalako udalek hala egiten dutelako. Beste irtenbide bat errekarqu bat aplikatzea izango da hutsik dauden higiezinetan, udalak aurten ezarri du proposamen hau eta 30.000€ inguruko diru sarrera emanez. Era berean, hobariak

murritzeta izango zen beste proposamen bat, batzuetan handiegiak baitira eta haien beharra ez duten pertsonak barnean sartzen dira.

TMIZ-n ikusi da zergapetutako koefizientea eta bilketa nahiko esanguratsuak direla. Baina hobetzen saiatzeko lankidetzak hitzarmen bat sortu beharko lukete TZNrekin, udal batetik bestera ibilgailuak izapidetzen laguntzeko, pertsonak udalerriz aldatzean ibilgailuak udalerriz zaharretan utzi ez ditzaten. Era berean, interesgarria TZNren laguntzarekin erregulatzea partikularren arteko salerosketa egitean administrazioarekin dituzten zorrak kentzeko obligazioa bermatzea.

Hiri-balioaren gehikuntzaren gaineko zerga urteko transakzio-kopuruaren arabera aldatzen da; beraz, zerga-kontrola mekanismoak indartzeko lan egitea izango da gomendagarria. Horretarako, pertsona bat kontratatzeari ekin diote aurten, zorraren likidazioa hobetu ahal izateko.

Kapitulu honetako azken zergarako (EJZ), zergak baimendutako gehieneko koefizientea kargatzen dute jada, eta, beraz, igoera kobratzeko dauden eskubideen bolumen handitik etor daiteke. Gomendatzen da kudeaketa hobetzea, ordaintzeke daudenak biltzeko edo kobraezin bihurtzeko, eta hobetu ahal izango da aurten egindako kontratazioarekin. Era berean, Hirigintzak enpresetan berrikuspenak egin beharko lituzke deklaratu gabe dauden aldaketak antzemateko eta zerrenda barruan dauden enpresa ez-aktiboak kentzeko. Garrantzitsua litzateke enpresei ematen zaizkien hobariak ere berrikustea, errealitatera egokitzeko eta gehiegizkoak ez izateko.

2 KAPITULUA: ZEHARKAKO ZERGAK

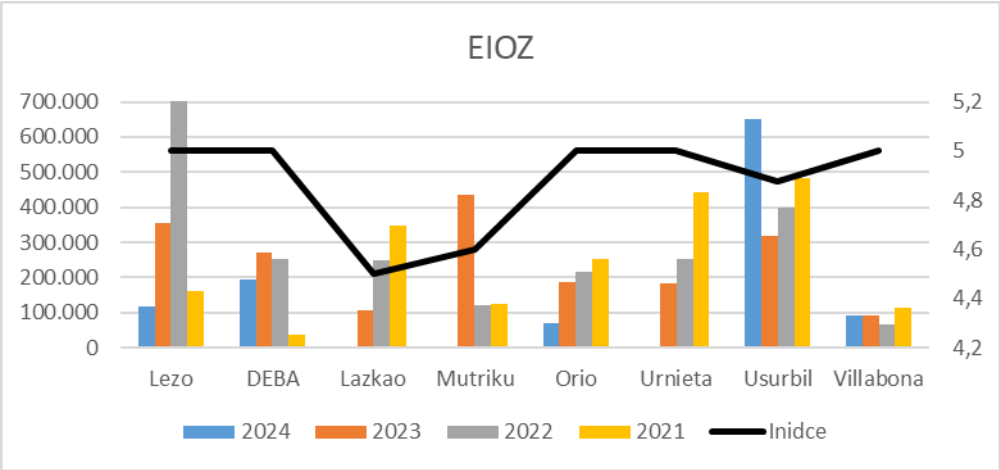
Zergen kapitulu honek transakzio edo eragiketa espezifikoekin zerikusia dutenak zergapetzen ditu; horregatik, aldakortasun handia du urte batetik bestera. 1. kapituluarekiko duen pisu erlatiboa txikiagoa izan ohi da, baina udalerrien finantzaketa-osagarri gisa laguntzen du.

Kontzeptua	Deskribapena	2024		2023		2022		2021	
		Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.	Eskubide garbiak	Arrek-desbiderap.
282	EIOZ	115.718	-54.282	354.910	254.910	705.642	555.642	162.479	-237.521
TOTAL DE IMPUESTOS		117.742	-54.282	356.933	254.910	707.664	555.642	164.500	-237.521

ERAIKUNTZA, INSTALAZIO ETA OBREN GAINeko ZERGA

Zeharkako zerga honek zergapetzen ditu dagokion obra-lizentzia lortzeko eskatzen duen edozein eraikuntza, instalazio edo obra egiteko udalerrriaren lurralde-eremuaren barruan, edozein dela ere lizentzia horren izaera publikoa edo pribatua.

Zerga-oinarria jarduketaren kostu errealararen eta efektiboaren arabera zehazten da, halakotzat hartuta egikaritze materialaren zenbateko osoa, zerga, tasak eta enpresa-mozkinak alde batera utzita. Aplikatu beharreko karga-tasa udal bakoitzak ezar dezake, ehuneko 5ean ezarritako legezko gehieneko mugarekin.

Zerga honek 2021etik 2024ra bitartean izan duen bilakaera aztertuta, ikusten da aldakortasun handia dagoela aztertutako udal guztien diru-bilketaren mailetan. Gorabehera hori zergaren ezaugarria da, tokiko eraikuntza-jarduerarekin lotuta baitago. Zenbait udalerritan, hala nola Lezon edo Usurbilen, ekitaldi jakinetan 600.000€-tik gorakoak izan ziren, baina gehienak 100.000€-tik 200.000€-ra bitartekoak izan ziren.

EIOZ	Lezo	DEBA	Lazkao	Mutriku	Orio	Urnieta	Usurbil	Villabona
2024	5	5	4,5	4,6	5	5	5	5
2023	5	5	4,5	4,6	5	5	5	5
2022	5	5	4,5	4,6	5	5	5	5
2021	5	5	4,5	4,6	5	5	4,5	5
Batezbestekoa	5	5	4,5	4,6	5	5	4,9	5

Koefizientearen azterketaren barruan, zerga honen barruko gehieneko karga bost da, eta zortzi udaletxetatik seik jada zergapetzen dute gehieneko hori, eta Lazkaok eta Mutriku bano ez dute maniobra-marjina fiskala atal honetan. Lezoko udalaren azterketan adierzi da hainbat EIOZ aplikatzen ari direla, eta praktika hori juridikoki okerra da. Araudiak dio uniformeza izan behar dela eta hobariak erabiliz aldatu ahal da ordaindu beharreko zenbatekoa, beraz zerga honek eraldaketa bat izan behar du hurrengo urteetarako.

EIOZ	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	170.000	115.718	1.845	-54.282
2023	100.000	354.910	11.968	254.910
2022	150.000	705.642	297.334	555.642
2021	400.000	162.479	35.131	-237.521

Lezoko kasu berezian, bilakaera oso aldakorra da, eta horrek zaildu egiten du aurreikuspena egitea. Hala ere, 2024an nabarmen hobetu da plangintza, eta

desbideratze txikiago bat lortu da beste urteekin alderatuz. Hobekuntza hori kobratzeko dagoen partidan ere ikusten da, asko murriztu baita 2022an metatutako 297.334€ zenbatekotik, eta 2024an ia hutsa izatera iritsi da.

PROPOSAMENAK

2. kapituluko zerga, eraikuntza eta instalazioei buruzkoa (EIOZ), hirigintza-jarduerekin lotuta dago. Lezoko Udalak EOIZ bat baino gehiago dituenez, egoera hori konpondu eta hobariak berrikusi beharko lituzke. Hobari horiek ahalik eta doituenak izan beharko lirateke, baliabide gutxi dituzten pertsonen erabiltzeko.

Bildutako balioa handitzeko, hiri-obren berrikuspenak indartu beharko dira, Hirigintzaren eta Udaltzaingoaren laguntzarekin, udaleko langilerik ez badago. Azkenengo proposamenak, lizentzien erantzun epea arintzea jarduerak sustatzeko eta berandutze interesak eta errekaraguak aplikatzea epea kanpo aurkeztuz gero.

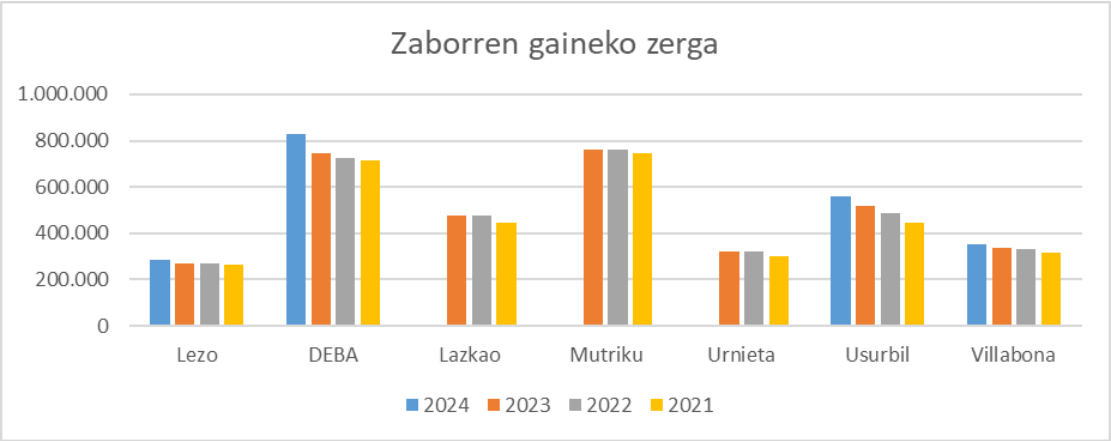
TASAK

Tasek udal zerbitzuak erabiltzeagatik edo herri-jabetza aprobetxatzeagatik herritarrek ordaintzen dituzten ordain ekonomikoak adierazten dituzte. Ohikoenen artean honako hauek daude: hondakinen bilketa, ur-hornidura, estolderia, pasabideak, baimenak edo udal-instalazioak.

Jarraian, udal-tasak aztertuko dira, bereziki honako zerbitzu hauei dagozkienak: hondakinen bilketa, estolderia, ur-hornidura eta lurpeko okupazioa. Azterketa hori bi ikuspegitatik egingo da: alde batetik, kontzeptu bakoitzeko bildutako zenbatekoa ebaluatuko da, eta bestetik, udalerriko etxebizitza bakoitzeko ordaindutako zenbatekoa alderatuko da.

HIRI-HONDAKIN SOLIDOEN BILKETA

Hiri-hondakin solidoak biltzeko zerbitzutik eratorritako diru-sarrerak aztertzeko, konparazio-azterlan bat egin da, udal bakoitzak lortutako diru-sarrerak ebaluatzeko. Konparazio hori udalerri bakoitzaren aurrekontu-bolumena kontuan hartuta egin da, ikuspegi doitua eta proportzionala izateko bilketa-ahalmenari dagokionez.

Hautatutako udalen konparazio-azterketan ikus dezakegu Lezoko Udala dela bilketa-maila txikienetakoa duenetako bat, Urnietarekin batera. Lezo hurrengo udalerriaren oso azpitik dago, Villabonarekin 70.000€ inguruko aldea baitu.

Grafikoak goranzko joera orokorra erakusten du udalerri gehienetan, eta horrek erakusten du urteko tarifak eguneratu egin direla. Testuinguru horretan, Lezoko Udalak duela gutxi aplikatutako igoera koherentea eta beharrezkoa da, eta urteko igoera gomendagarria da inguruko estandarretara hurbiltzeko.

€/etxe.	Lezo	DEBA	Lazkao	Mutriku	Urnieta	Usurbil	Villabona
2023	96,77	238,39	177,15	263,83	115,65	178,01	124,10
2022	96,93	231,22	176,34	263,63	121,78	175,78	120,05
2021	96,90	228,39	185,43	259,81	114,64	161,50	114,37
Batezbestekoa	96,87	232,67	179,64	262,42	117,36	171,76	119,51

Tasa hau ikusteko beste modu bat udalerriko etxebizitza bakoitzak ordaintzen duen zenbatekoa da. Kasu honetan, 2023ra arteko etxebizitzaren datuak baino ezin izan ditugu eskuratu, eta, horregatik, ez da 2024. urtea irudikatzen. Etxebizitzaren araberako azterketak posizio txarragoan jartzen du Lezoko Udala, ez baita 100€-ra iristen etxebizitza bakoitzeko; izan ere, aztertutako udalerrietako lau 170€-tik gorakoak dira, eta batzuk, hala nola Deba eta Mutriku, 230€-tik gorakoak dira.

Horrek agerian uzten du Lezok aplikatutako tasa inguruko batezbestekoa baino nabarmen baxuagoa dela, eta horrek azaltzen du bilketa txikia izatea.

Zabor Bilketa	2024	2023	2022	2021
Sarrera	284.924	267.372	267.807	266.100
Gastua	358.212	326.622	315.206	323.293
Emaizta	-73.288	-59.249	-47.399	-57.193

Tasa honek gero eta defizit handiagoa du 2021az geroztik, eta gehieneko galera 2024an lortu da, 73.288€rekin. Diru sarrerek egonkor jarraitzen dute, baina gastuak handitu dira eta horrek zerbitzuaren finantza-egonkortasuna arriskuan jartzen du. Egoera horren aurrean, indarrean dauden tarifen goranzko berrikuspena kontuan hartu behar

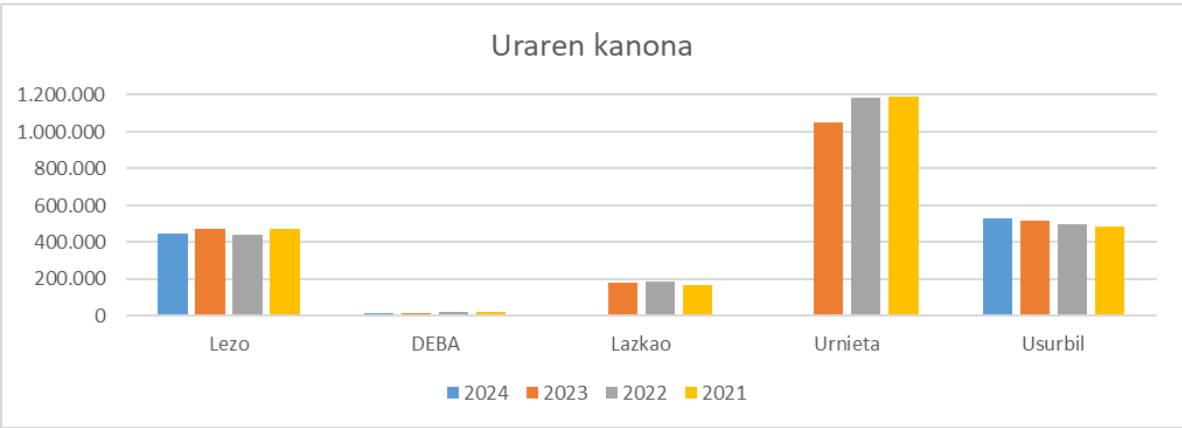
da, 7/2022 Legeak arautzen duen bezala. Lege horretan, udalek herritarrei kobratu behar dizkiete zerbitzuek sortutako kostuak. 2024an sortutako kostuak soilik estaltzeko, 2.763 etxebizitza dituela kontuan hartuta, 130,45€ko gutxieneko kuota beharko da etxebizitza bakoitzeko, hau da, %35 igoera 2023 tasarekiko. Gainera, zifra hori gorantz egokitu beharko litzateke 2025eko gastuei begira.

Zabor Bilketa	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	275.000	284.924	7.446	9.924
2023	270.000	267.372	8.266	-2.628
2022	270.000	267.807	7.693	-2.193
2021	270.000	266.100	5.474	-3.900

Lezoko datu espezifikoek erakusten dutenez, tasa hori erraz kontrola daiteke, eta, beraz, aurrekontu-desbiderapenak eta kobratzeko dauden partidek ez dute zenbateko esanguratsurik adierazten.

URAREN UDAL HORNIDURA ETA AZPIEGITUREN KANONA

Ur-horniduratik eta azpiegituren kanonetik datozen diru-sarrerak aztertzeko, udalek aitortutako eskubideen konparazio-azterlan bat egin da, toki-erakunde bakoitzaren bilketa-gaitasuna ebaluatzeko. Konparazio hori udalerri bakoitzaren aurrekontu-bolumena kontuan hartuta egin da, kasu bakoitzaren testuinguru sozioekonomikora egokitutako ikuspegi proportzionala lortzeko.

Uraren tasak eta kanonak ez dute maila konparatibo handirik erakusten; izan ere, hiru udalek ez dute diru-sarrera hori zuzenean kudeatzen, ez baitute ez urik ez kanonik biltzen. Deba eta Lazkaoren kasuan, bilketa oso txikia da, eta horrek iradokitzen du ziurrenik, mankomunitate baten esku utzi dela.

Beste aldean Urnieta dago, urtean milioi bat euro biltzen ditu, eta ezohiko bilketa sortzen duen industria da kontsumo handi horren testuingurua.

Horregatik, Lezo eta Usurbil soilik konpara genitzake, eta Lezok 400.000€ inguruko bilketa egonkorra du. Usurbilek, berriz, goranzko joera argia du, 400.000€ baino handiagoa izanik.

Ura	2024	2023	2022	2021
Sarrera	450.421	471.394	443.232	470.213
Gastua	192.086	171.593	130.180	111.841
Emaita	258.335	299.801	313.052	358.372

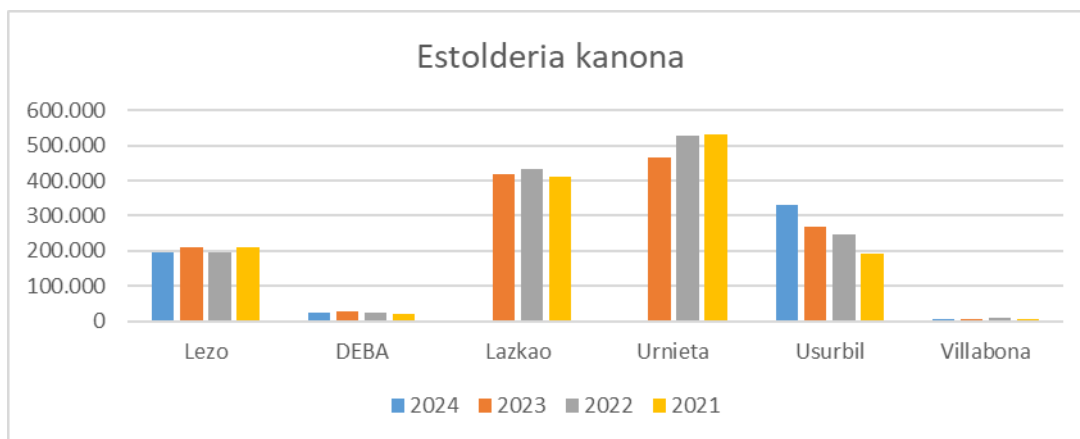
Tasan lortutako emaitzetan ikusiten da positiboa dela, eta 2021-2024 aldian superabita sorten duela. Hala ere, bilakaera ngeatiboa ikusten da: diru sarrerak 20.000€ inguru murriztu dira eta gastuak aldiz 80.000€ baino gehiago igo dira, soberakina 100.000€tan murriztuz. Joera horrek, mantenduz gero, zerbitzuaren etorkizuneko jasangarritasuna arriskuan jar lezake. Horretarako, tasen kobrantza aztertu beharko luke, zati finko txiki bat kobratzen delako eta gehiengoa kontsumoaren arabera satzen da.

Ura	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	470.000	450.421	12.931	-19.579
2023	450.000	471.394	17.376	21.394
2022	450.000	443.232	18.377	-6.768
2021	450.000	470.213	12.737	20.213

Lezoko datuen azterketan egonkortasun handia ikus dezakegu, aurrekontuetatik hasi eta eskubideetaraino, baita urteko desbideratzeari dagokionez ere, aztertzen diren urte guztietan lerrokatuta egon da, eta horrek diru-sarreraren plangintza egokia ematen du.

ESTOLDERIA-ZERBITZUA

Estolderia-zerbitzutik eta azpiegituren kanonetik datozen diru-sarrerak aztertzeko, udalek aitortutako eskubideen azterketa zehatza egin da. Konparazio-azterketa honen helburua da udal bakoitzaren bilketa-ahalmena ebaluatzea, bolumen globala kontuan hartuta, udalerri bakoitzaren testuingurura egokitutako ikuspegi proportzionala lortzeko.

Estolderia-tasaren bilketaren bilakaera islatzen duen grafikoan ikus daitekeenez, Urnieta eta Lazkao dira tasarekin diru gehien biltzen dituzten udalak, nahiz eta Urnietako zenbatekoa udalerriko enpresaren gastuarekin lotuta egon. Ondoren, Usurbil daukagu, 300.000€-tik gorako diru-bilketa duena, goranzko joera argiarekin nabarmentzen da. Bilketa handia duen azkena Lezo da, urtean 200.000€-tan egonkor mantentzen dena. Deba eta Villabona bezalako udalek ez dute ia diru-sarrerarik sortzen, eta horrek adierazten du kudeaketa mankomunitate baten esku dagoela. Aipatzekoa da Mutriku eta Orioko udalek ez dutela tasa horri buruzko daturik eman.

Estolderia	2024	2023	2022	2021
Sarrera	197.339	208.418	195.626	209.917
Gastua	143.407	143.352	122.703	102.466
Emitza	53.932	65.065	72.924	107.450

Tasaren emaitza bakarrik aztertuz gero, ikus dezakegu emaitza positiboak izan dituela aztertutako urteetan, baina superabita %50 inguru murriztu dela, 107.450€-tik 53.932€-ra. Murrizketa hori gastuak 40.000€-tik gora igo direlako gertatu da, eta diru sarrerak, berriz, egonkor edo apur bat beherantz mantendu dira. Joera horrek epe ertaineko tasaren egonkortasuna arriskuan jartzen du, eta, beraz, diru sarrerak gastuen proportzioan handitu beharko lirateke. Tasa hori zuzenean lotuta dago uraren tasarekin; izan ere, Lezoko udalak erabiltzaile bakoitzak ur-horniduragatik ordaintzen duen tasaren erdia (%50) grabatzen du.

Estolderia	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	210.000	197.339	5.554	-12.661
2023	220.000	208.418	6.609	-11.582
2022	220.000	195.626	7.931	-24.374
2021	220.000	209.917	4.779	-10.083

Lezoko kasu berezian, urteko datuak aztertuta, aurreko tasetan gertatu zen bezala, kobratzeko dagoen zenbatekoa eta aurrekontuarekiko desbideratzea oso txikia da, eta horrek esan nahi du udalak kudeaketa fiskal ona egiten ari dela.

ESPAZIO PUBLIKOAREN OKUPAZIOA

Lurzorua, zorupea eta zeruko barne hartzen dituen jabari publikoaren erabilera pribatiboagatiko edo aprobetxamendu bereziagatiko tasaren helburua da udalari konpentsazioa ematea hirugarrenek, bereziki enpresa hornitzaileek, espazio horiek eskusiboki erabiltzeagatik. Aztertutako kasuan, Lezoko Udalaren datuak baino ez daude, eta, beraz, ezin da udalerrien arteko konparaziorik egin.

Zorupeko okupazio	BB Aurek.	Eskubide garb.	Kobratzek.	Aurek.-desb.
2024	80.000	84.747	25.440	4.747
2023	67.000	106.106	28.667	39.106
2022	67.000	100.382	30.564	33.382
2021	60.000	74.154	22.091	14.154

2024ko ekitaldian, Lezok nabarmen murriztu du aurrekontuaren eta tasa horretan aitortutako eskubideen arteko desbideratzea, eta hobekuntza bat islatu du plangintza fiskalean. Hala ere, kobratzeko dagoen partida egonkor mantendu da azken urteotan, bide horretatik bildutakoaren % 25 inguru baita, eta horrek kudeaketa hobetzeko tarte iradokitzen du.

Arau esparruari dagokionez, “Tokiko Ogasunen Araubidearen Legea” 24. Artikuluan ezarritakoaren arabera, tokiko jabari publikoaren erabilera pribatiboa zergapetzeko aukera ezartzen du, lurzorua, lurpea eta hegoa barne. Testuinguru horretan, Usurbil, Urnieta eta Debako udalek %1,5-eko tasa aplikatzen dute udalerrian zerbitzu publikoak ustiatzen dituzten enpresek urtean lortzen dituzten diru sarrera gordinen gainean. Ordenantza horiek, gainera, eragindako konpainien diru sarreraren urteko aitorpena egitea eskatzen dute, ekitaldiko lehen lau hilabeteen barruan, zerga oinarri argia eta egiaztagarria bermatzeko.

PROPOSAMENAK

Tasen atalaren barruan, ikusten dugu udalak diru-bilketa hobetzeko tarte handiena duen esparrua dela; izan ere, tasa gehienetan, azertu ditugun eta haren antzekoak diren udal gehienek atzetik dagoelako.

Hondakinen bilketa-tasa da aztertutako lehena, eta udalak maniobra-marjina handiena duena, etxebizitza bakoitzeko 97€ zergapetzen baititu; antzeko bilketa ahalmena duten beste udal batzuek, berriz, erraz gaituzten dituzte 200€ etxebizitzako. Horri amaiera eman ahal izateko, Udalak esan digu 2025ari begira bilketaren tarifa % 50 igo direla, igoera hori oso onuragarria izango dela dirudi udalarentzat, eta logika osoa duela aztertutako datuen ondoren. Hala ere, itxaron egin beharko da igoera horrek ekitaldi berrian izango duen eragina azertu ahal izateko.

Uraren eta estolderiaren tasa, zerbitzu hori ematearekin lotutako kostuak dituenek, eta kostu horietan ikus daitekeen goranzko joera, tarifa politika eraldatu beharko litzateke. Ildo horretan, tarifak aldizka eguneratzea gomendatzen da, gastuen bilakaerari lotuta; izan ere, azken urteetan ez da igo eta diru sarrerak asko hazi dira. Uraren tasa handitzeak estolderiaren tasa handitzea ekarriko luke, beraz, garrantzitsua litzateke lehenengo tasa berrikustea.

Aztergai dugun azken tasa jabari publikoaren okupazioa pribatiboari dagokio. Kasu honetan, Lezok gaur egun ez duenez kargatzen jabari publikoko hegal aprobetxamendua, antzeko neurri bat hartzeak udalerriaren finantza egoera hobetzea ekarriko luke, eta hori gauzatzeko, berrikusi beharko luke ea hegal aprobetxamendua egiten duen enpresaren batek Lezoko auzotarren zati handi bati zerbitzua ematen dioen, hala balitz enpresak udalerrian lortutako urteko diru sarrera gordinen %1,5 zergapetu bailezake.

ZERGA ETA TASA BERRIAK

EZAUGARRI BREZIKO HIGIEZINEN ZERGA (EBOH)

Zergen eta tasen azterketa horren barruan, Udalak esan zigun zerga berri bat ezartzeko aukera aztertzen ari zirela, Lezoko udalerriaren zati batean egiten ari den portuaren merkataritza-ustiapenarekin lotuta dagoena.

Zerga hori Ondasun Higiezinaren gaineko Zerga (OHZ) arautzen duen araudiaren barruko kategoria bat da, eta horren barruan daude Ezaugarri Bereziko Ondasun Higiezinak (EBOH), Espainiako Estatuaren zati handi batean grabatzen da, eta konparatu ahal izango dugun kasurik hurbilena Bizkaiko Foru Aldundiak grabatutako zergaren bidez izango da.

92/2018 Foru Dekretuaren bidez, Bizkaiko Foru Aldundiak, 2.Kapituluan, 5-bis Artikuluan, kategoria berezi honetan sar daitezkeen higiezinak zeintzuk diren zehazten du. Gure kasuan, D taldean, honako hauek aipatzen dira:

- D1 Aireportuak, hau da, legeria sektorialak horrela definitutakoak.
- D2 Merkataritza-portuak

Zergaren prezioa zehaztu ahal izateko, katastro-balioaren irizpideak aipatuko dira, 22 bis artikuluan definitzen den bezala. *Ezaugarri bereziko ondasun higiezin bat udal mugarte batean baino gehiagotan badago, lurzoruaren balioa banatu egingo da, udal mugarte bakoitzean duen azaleraren portzentajea kontuan hartuta, eta zati bakoitzari bertan dauden eraikuntzen eta gainerako berezitasunen balioa esleituko zaio.*

Ezaugarri Bereziko Ondasun Higiezinaren (EBOH) balorazioa, portuen kasuan bezala, Bizkaiko Foru Aldundiaren 91/2018 Foru Dekretuak arautzen du, zehazki 7. Atalean. Atal horretan, portuen katastro-balioa zehazteko aplikatu beharreko metodologia ezartzen da, eta argi eta garbi definitzen dira bai balorazio tekniko eta ekonomikorako irizpideak, bai zerga kalkulatzeko kontuan har daitezkeen instalazioak.

Era berean, Dekretuak berak eranskin bat jasotzen du, ondasunaren tipologiaren arabera zergaren kargari aplikatu beharreko koefizienteak eta beste faktore zehatz batzuk jasotzen dituena. Bizkaiko Lurralde Historikoan EBOH-ei aplikatu beharreko tributazio-mailei buruzko erreferentzia normatibo eta kuantitatiboa ematen du, Lezoko Udalaren ondasunaren kalkulua egiteko erreferentzia garrantzitsua bihurtuz.

Ondasun bereziaren katastro-balio horrek portzentajearen zergapeko balioa zehaztu ahal izateko balioko du. Bizkaian, portzentajea aldatu egiten da udalaren arabera, eta %0,2 eta %0,8 artean ezarri daiteke.

Merkataritzako portuak		Unitateak	Koefizienteak	
LURRAK BETE, BERDINDU ETA URBANIZATZEKO LANAK	5.1.1	Portuko eremuaren azalera	M2	Hiri-ondasun higiezinaren katastro-balioak finkatzeko araudi teknikoan hiri-ondasun urbanizazio-obretarako ezarritako koefizienteak
BABES-OBRA	5.2.1	Ezpondako dikeak	M	0,67
	5.2.2	Dike bertikalak	M	0,54
ATRAKALEKUKO OBRA	5.3.1	Atrakatzeko lerroak	M	0,45

ITXITAKO EKITALDIAK

ZERGAK

Partida	Deskribapena	Guztira
4 112.01.000.	LANDA OHZ	770
4 112.02.000.	HIRI OHZ	32.036
4 113.01.000.	IBILGAILUEN GAINEN KONTAKU ZERGA	51.179
4 114.01.000.	LURREN BALIOAREN GEHIKUNTZA	21.763
4 130.01.000.	JEZ	144.858
ZERGA GUZTIRA		250.607

Lezoko Udalari inguruan egindako kontabilitate-azterketan, eta aztertutako beste udal batzuetan ikusitako egoerarekin alderatuta, nabarmentzekoa da itxitako ekitaldi guztiei dagokien partidan metatutako zenbatekoa. Partida honek udalak aurreko ekitaldietan aitortutako eta oraindik kobratzeko dauden eskubide ekonomikoak islatzen ditu.

Txostenaren egiturarekin jarraituz, zerga-izaerako diru-sarrerak dauden partidaren zatia soilik aztertuko dugu. Atal honetan, 250.607,20€-ko kobratzeko dauden eskubideen

bolumena identifikatu da, aurreko ekitaldietan sortutako zergari dagozkionak. Nabarmentzekoa da Jarduera Ekonomikoen gaineko Zenbatekoaren (JEZ) garrantzia, metatutako 144.858€ guztira.

Zerga horiek, kasu batzuetan, 2018ko ekitaldikoak ere badira, eta horrek zalantza batzuk sortzen ditu kobratzeko moduan dauden ala ez. Ildo horretan, partida berrikustea gomendatzen da, eskubideen zati bat berreskuragarritzat jo daitekeela eta berreskuraezin gisa sartu beharko litzatekeela zehazteko.

Lezoko Udalaren egoera espezifikoan, azterketa honek garrantzi handiagoa hartzen du; izan ere, azken urteetan dagoen finantza-testuinguruan, non gastu arruntak diru-sarrera arruntak gainditzen ari diren, egiturazko desoreka sortzen duen, epe ertaineko finantza-egituran aldaketa eragin dezake.

TASAK

Partida	Deskribapena	Guztira
4 310.01.162.	ZABORREN BILKETEN GAINEKO ZERGA	8.053
4 310.02.160.	ESTOLDERIA ZERBITZUA	6.847
4 310.09.161.	URAREN CANONA	14.974
4 310.11.326.	MUSIKA ESKOLAREN MATRIKULAK	393
4 311.01.000.	ESTABLEZ. IREKITZEKO LIZEN.	688
4 321.09.000.	LURPEKO OKUPAZIOA	3.729
4 322.02.000.	IBILGAILUEN SARRERA	683
4 391.01.000.	ISUNAK	21.550
4 396.02.000.	ASEGURUEN KONPENTSAZIOA	551
4 321.04.000.	MAHAIAK ETA AULKIAK	764
4 380.01.000.	DIRUA ITZULTZEA ITXIAK	826
4 300.01.000.	SARREREN SALMENTA	160
4 310.15.231.	ETXEZ ETXEO LAGUNTZA.	145
TASAK GUZTIRA		59.362

Ekitaldi itxiei dagozkien tasek oso portaera positiboa izan dute, 59.362€-ko guztizko zenbatekoa baino ez baitute ordaindu gabe; horrek kudeaketa eraginkorra eta berankortasun-maila txikia adierazten du. Zenbateko gehiena partida gutxi batzuetan biltzen da, batez ere trafiko-isunetan, ur-horniduran eta zabor-bilketan, guztizkoaren % 75 baino gehiago baitira, eta horrek jarraipena eta kontrola errazten du. Gainerako kontzeptuek oso zenbateko txikiak dituzte, eta ez dute eragin esanguratsurik udal-kontuetan. Oro har, datu horiek egoera onbideratua islatzen dute aurreko ekitaldietako tasekin alderatuta, arrisku nabarmenik gabe eta berehalako jarduketa zuzentzailerik egin beharrik gabe.

BESTELAKO DIRU SARRERAK

Partida	Deskribapena	Guztira
4 411.01.241.	ENPLEGU PLANA - LANBIDE	17.625
4 710.01.134.	IGOGAILUAREN IRISGARritasun PLAN	285.714
ZERGA GUZTIRA		303.339

Itxitako ekitaldietako diru sarreren kapituluaren barruan, aztertu gabeko bi partida daude, transferentzia arrunten barruan (4) Lanbiderekin lotutako diru sarrera bat, 2023-ko ekitaldikoa. Azkenik, kapital transferentzietan (7) 285.714€-ko diru sarrera dute ordaintzeke 2021-eko ekitalditik, eta horrek pisu handi samarra du kapitulu honen barruan; izan ere, 2024ko ekitaldian kapitulu honetan sartutako zenbateko osoa 471.636€-koa izan da. Zenbateko hori 2025.eko ekitaldian sartuko da, udalak aurtengo ekitaldian kobratu baitu, kobratzeko dagoen zenbatekoa nabarmen murriztuz.